

Recenze na knihu „Teoretické a legislativní základy cenných papírů“

Nakladatelství Wolters Kluwer přichází na knižní trh s publikací, která se zabývá problematikou cenných papírů. Jde o téma, které po výtce postrádá soustavnější zpracování v odborné právní nebo ekonomické literatuře. Přitom současné období, tolik nepříznivé pro tradiční formy zhodnocování úsporných peněžních vkladů, přímo vybízí k investování do cenných papírů, a tudíž i do rozšiřování poznání o těchto nástrojích finančního trhu. Zároveň i vývoj právní úpravy po roce 1989 završený v posledních letech rekodifikací práva soukromého představuje dostatečně živnou půdu pro řadu fundamentálních otázek souvisejících s tématem.

O správnou formulaci těchto otázek a jejich zodpovězení se v recenzované publikaci pokouší osoba nadmíru povoláná doc. Jan Pauly, CSc., který může navazovat na rozsáhlou publikační činnost v oblasti cenných papírů (např. Dědič, J. - Pauly, J., Cenné papíry, Praha: Prospektrum, 1994 nebo Pauly, J., Komentář k zákonu o cenných papírech, Praha: Orac, 1998). Možná ne každý ví, že současný děkan Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni působil v 90. letech minulého století v Centru kupónové privatizace a podílel se na řadě legislativních úprav regulujících cenné papíry. V autorovi publikace se tak snoubí jak rozsáhlé poznatky akademické a vědní, tak i praktické zkušenosti s aplikací práva cenných papírů.

Samotný název monografie má za cíl upozornit odbornou veřejnost na poněkud odlišné pojetí díla. Publikace představuje velmi umně skloubený svazek teoretického základu nezbytného k pochopení pojmu cenný papír včetně jeho moderního vývoje, a aplikace pozitivní právní úpravy ve světle teoretických konstrukcí. V šesti meritorních kapitolách autor čtenáře provádí problematikou pojmu, pramenů, třídění, podoby a druhů cenných papírů, jakož i právních jednání s nimi spojených. Jde o pojetí, které si zachovává kritický odstup od zkoumané problematiky, neváhá se vydat cestami málo prošlapanými a předložit názory odlišné od přijatých řešení.

V kapitole o pojmu cenný papír je pozoruhodný autorův rozbor domácích i zahraničních ekonomických teorií k tomuto pojmu, který nasvědčuje určité laxnosti v definování cenných papírů v ekonomické literatuře a příklonu k pragmatickému pojetí nástroje jako zboží. Právně teoretické koncepty vymezení pojmu podrobuje autor nelitostné kritice. Pauly poukazuje na definiční problémy jednotlivých znaků zejména na pozadí různých druhů cenných papírů. Staví se kriticky k definici cenného papíru obsažené v § 514 obč.zák., čímž dokonale navazuje na svůj komentář obsažený v komentáři k občanskému zákoníku (Pauly, J. in: Švestka, J.; Dvořák, J.; Fiala, J. a kol., Občanský zákoník. Komentář, Svazek I. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, str. 1210 a násl.). V závěru části předkládá právnické veřejnosti vlastní návrh pojmového pojetí: „Cenný papír je v souladu s tím třeba chápat jako písemný projev vůle, který (bez ohledu na svou materializovanou či nematerializovanou podobu) představuje zcela jedinečnou majetkovou hodnotu, resp. věc v právním smyslu o dvou stránkách projevujících se v tom, že s ním je spojeno vždy alespoň jedno či více práv tak, že subjekt tohoto práva či práv je současně též vlastníkem tohoto písemného projevu vůle.“

V kapitole pojednávající o pramenech práva cenných papírů jsou zdokumentovány vývoj a složitost úpravy cenných papírů. Orientace v pramenech právní úpravy této problematiky je komplikovaná a představuje nelehký úkol pro právníka, natož pro laického investora. Autor provádí v této části systematické utřídění, čímž je nápomocen čtenáři k pochopení problematiky.

Třídění cenných papírů bude vždy chápáno zejména z doktrinálních pozic. Autor však provádí zkoumání a výklad zejména těch kritérií, které považuje za klíčové z hlediska pochopení materie a z hlediska praktického pojetí práva cenných papírů. Zvláštní pozornost je věnována kategorii forma cenného papíru jak z hlediska teoretických východisek, tak i praktických aplikačních důsledků. Stranou pozornosti nezůstává ani zastupitelnost a obchodovatelnost cenných papírů, jako hlediska mající vliv zejména na cenný papír jako finanční nástroj.

Při zkoumání podoby cenných papírů v další kapitole monografie slouží za povšimnutí autorovo pojetí listinného cenného papíru jako věci nehmotné, upřednostňující význam písemného projevu vůle před hmotným substrátem, který tento projev vůle obsahuje. Jde o autorovu názorovou konzistentnost především z hlediska chápání pojmu cenný papír, která je výzvou k diskusi odborné právní veřejnosti. Velkou pozornost zasluhuje i kritika současného legislativního vyjádření zaknihovaného cenného papíru jako náhražky cenného papíru. Pauly přináší řadu argumentů proti novému pojetí zaknihovaných cenných papírů a poukazuje na nedůslednosti v rámci stávající právní úpravy. Velmi precizně včetně názorné grafiky pojednává publikace o způsobech evidence zaknihovaných cenných papírů. Jde o nadmíru komplikovanou materii, kterou autor trpělivě a důsledně rozkrývá.

Velmi rozsáhle se autor věnuje jednotlivým druhům cenných papírů. Monografie v těchto pasážích provádí precizní charakteristiku jednotlivých druhů cenných papírů včetně regulující právní úpravy. Zejména tento výklad lze doporučit i širší právní veřejnosti včetně studentů právnických a ekonomických vysokých škol, neboť zásadním způsobem rozšiřuje znalosti o jednotlivých druzích cenných papírů, a to i z hlediska právní praxe.

Obdobně lze upozornit i na praktické stránky výkladu části pojednávající o právních jednáních souvisejících s cennými papíry. Smysl cenných papírů z hlediska ekonomického by se nemohl naplnit bez právních jednání. Autor v kapitole poukazuje na rozmanitost právních jednání týkajících se cenných papírů a provádí základní třídění těchto jednání. V dalším textu se pak pojednává o vydávání cenných papírů, převodech cenných papírů a jiných právních jednáních. Právně teoretické konstrukce jsou doplněny srozumitelným výkladem právní úpravy jednotlivých institutů.

V závěru práce uvádí, autor, že jeho cílem bylo vyvolat diskusi k některým otázkám práva cenných papírů. Domnívám se, že tento cíl se mu podařilo výtečně naplnit a že vzniklo dílo myšlenkově svěží, kriticky a argumentačně vyvážené, kladoucí řadu otázek současné právní úpravě a zakládající východiska pro další legislativní úpravy. Publikace si najde čtenáře jak z řad odborné právní a ekonomické veřejnosti, tak i mezi studenty vysokých škol a milovníky cenných papírů z řad advokátů, soudců, podnikových právníků a finančních investorů.

doc. JUDr. Petr Liška, Ph.D, LL.M.

Teoretické a legislativní základy cenných papírů

Autor: Jan Pauly

Praha, Wolters Kluwer ČR, a. s., 2016, 424 stran

Publikaci lze objednat >>> [zde](#).

Další články:

- [Recenze publikace: Chalupa, R. Zákon směnečný a šekový – komentář směnečné části. Zákon o mezinárodním právu soukromém – komentář směnečné části. Praha: Leges, 2021, 646 s.](#)
- [Recenzia](#)
- [Budoucnost je v technologiích i udržitelnosti](#)
- [Anotáční recenze: Vyvlastnění a vyvlastňovací řízení](#)
- [Věznice jsou přeplněné a věznění příliš drahé. Knihou Tresty budoucnosti chce INFO.CZ otevřít diskuzi o změnách](#)
- [Recenze na knihu: Zdeňková, V., Seidlová, M., Čornejová, H., Peterová H.: Jak správně vytvářet a využívat FKSP: Jak postupovat při poskytování příspěvku na stravování.](#)
- [Recenze na knihu: Zuzana Strnadová: Co by měl vědět příjemce dotace. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2019, ISBN: 978-80-247-3076-9](#)
- [Ondřej Chmela: Zrušení poplatku za podnět k ÚOHS lze považovat za správné](#)
- [Anotáční recenze: Koudelka, Z., Průcha, P., Zwyrtek Hamplová, J.: Zákon o obcích \(obecní zřízení\) – Komentář. Praha: Leges, 2019, 480s](#)
- [Pražské finále osmého ročníku konferencí Soukromé právo](#)
- [Recenze: Jakub Tomšej a kolektiv – Zaměstnávání cizinců v České republice](#)